

Važnost ostavštine Mavretić Muzeju grada Trogira — prilog trogirskoj svakodnevici 19. stoljeća

The significance of the Mavretić family legacy to the Trogir City Museum — a contribution to Trogir's everyday life in the 19th century

PREGLEDNI RAD
Primljen: 29. rujna 2023.
Prihvaćen: 13. prosinca 2023.
DOI: 10.31664/zu.2023.113.09

REVIEW ARTICLE
Received: September 29, 2023
Accepted: December 13, 2023
DOI: 10.31664/zu.2023.113.09

APSTRAKT

U članku se pojašnjava važnost ostavštine Mavretić (donacije obitelji Svilan) Muzeju grada Trogira. Riječ je o donaciji koja je ne samo popunila i obogatila Zbirku novovjekovne kulturne povijesti i stalni postav nego je pridonijela rasvjetljavanju trogirске građanske svakodnevice 19. stoljeća muzejskim predmetima dragocjenima za ovo razdoblje.

KLJUČNE RIJEČI

Trogir, obitelj Mavretić, obitelj Svilan, 19. stoljeće, obiteljska ostavština, bidermajer

SUMMARY

In the period from 2017 to 2020, the Trogir City Museum acquired a valuable donation of furniture, paintings, and utility items that belonged to the family of Antun Mavretić, inherited by the family of Mirko Svilan. In 2017, the Museum received the portraits of Antun Mavretić and his sister and a decoration awarded by Pope Pius IX. Antun Mavretić belonged to a prominent and wealthy bourgeois family mentioned in Trogir since the 18th century, when Karlo Mavretić, known as Paklina, married Ruža Cazzalo in 1723. They were a wealthy bourgeois family that acquired property in the late 18th and throughout the 19th century. The second Karlo Mavretić built a house in the *Pasike* area in 1784, as evidenced by the inscription on the façade. In 1868, Pope Pius IX awarded Antun Mavretić the Order of St. Sylvester for his merits. The portrait depicts a mature man dressed in a dark jacket, beneath which a vest is visible, as well as a white shirt with a dark ribbon tied around the neck in a knot, and brown trousers. The painting, in a gilded frame, dates to the beginning of the second half of the 19th century. It is an oil on canvas, the work of the Venetian painter Maria Tagliapietra. The portrait of his sister Elena portrays a lady dressed in a dark dress or coat with a high collar adorned with a buckle and a scarf on the side. The painting, in a black frame, dates back to the year 1890. It is an oil on canvas, the work of Fr. Haller.

→

PRILoZI POVIJESTI UMJETNIČKIH INSTITUCIJA U DALMACIJI | CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF ART INSTITUTIONS IN DALMATIA

Fani Celio Cega

In 2020, another donation was received, thanks to the goodwill of Mirko’s heirs, his sons Vjekoslav and Sibilo. The second part of the donation includes furniture from the bedroom and salon with some utility items, mainly dating from the 19th century. The furniture for the salon includes a Biedermeier armchair-sofa with six accompanying seats, several tables of various uses, mirrors — one with a gilded and the other with a wooden frame, and a cupboard composed of two subsequently joined parts from different periods (18th/19th century). Biedermeier is a style that was widely used in home decoration. The houses and apartments of that time were full of decorative items, so the donation included an oil lamp with accessories, vases, a bottle with flowers, curtain rods, and writing desk accessories. The items are in quite good condition, incorporated into the Collection of Modern Cultural History, and are mostly displayed in the permanent exhibition of the Trogir City Museum. This donation holds significant value, not only for building up and enriching the mentioned museum collection and permanent exhibition but also for shedding light on the everyday life of the 19th-century Trogir bourgeoisie. The included museum items are particularly precious for understanding this historical period in Trogir.

KEYWORDS

Trogir, Mavretić family, Svilan family, 19th century, family bequest, Biedermeier

UVOD

Muzej grada Trogira u razdoblju od 2017. do 2020. došao je u posjed vrijedne donacije koja se sastoji od namještaja, slika i uporabnih predmeta koji su pripadali obitelji Mavretić, a koje je naslijedila obitelj Svilan. Pregovori su započeli 2012. s Mirkom Svilanom, djelomično su se realizirali tek 2017., a u cijelosti 2020., nakon njegove smrti.¹

Zanimljiva je priča povezana s ovom ostavštinom, stoga ukratko ovdje predstavljamo obitelj donatora te put ostavštine. Svilanovi su bogata težačka obitelj čiji su članovi živjeli uz kuću Mavretić u predjelu Pasika u Trogiru, zapadnog dijela grada naseljenog pučanima, a tijekom 19. stoljeća i bogatijim građanima, posjedujući staju južno od spomenute kuće. Anton Svilan oženio se Marom, rođenom Caktaš, iz Kaštel Sućurca, koja je imala neudanu sestru Jelu.² Ona je radila kao kućna pomoćnica kod odvjetnika Frane Lubina,³ koji se 1874. oženio Petronillom,⁴ udovicom Antona Mavretića, i tako došao u posjed kuće i uljare, ali ni on nije imao djece. Imanje Mavretić i svoj stan u Cippicovoj palači u Trogiru ostavio je Jeli, koja je živjela u tom stanu zajedno s obitelji Vinka Svilana (oženio se Milicom, rođenom Strojjan, oca Mirka), i to u sobi u kojoj je bio smješten namještaj Mavretića.⁵

Obitelj Mavretić u Trogiru se pak spominje od druge polovine 18. stoljeća, kada se Karlo Mavretić, rečeni Paklina, 1723. oženio Ružom Cazzalo.⁶ Bila je riječ o bogatoj građanskoj obitelji koja je imanje stekla krajem 18. i tijekom 19. stoljeća. Drugi Karlo Mavretić sagradio je kuću u predjelu Pasika 1784., o čemu svjedoči natpis na pročelju (Sl. 1 i Sl. 2).⁷ Antun Mavretić (1799.–1872.), sin Karla i Tonine, rođene Dornić (iz Zadra, vjenčani 1792.), ženio se dva puta. Prva mu je žena bila Lukrecija, rođena Carrara,⁸ a druga Petronilla, rođena Šarić, iz Šibenika.⁹ Osim kuće koju su imali i imovine, malo se zna o njegovu životu. U vezi s pogonom uljare, posjedovao je vlastite maslinike u Velikom polju (dio trogirskog teritorija, trogirski Kaštela) koje su obrađivali težaci. Sudeći prema sačuvanim spisima, u pojedinim je slučajevima poslovao s obiteljima svojih sestara.¹⁰ Tijekom 19. stoljeća za autonomaškog načelnika Antonia Fanfogne¹¹ obnašao je dužnost općinskog savjetnika te aktivno sudjelovao financijskim priložima u brojnim popravcima u Gradu, uz nekolicinu građana, primjerice u preuređenju samostana dominikanaca. Osim toga, vodio je radove na obnovi crkve sv. Mihovila 1862., koja se nalazila u blizini njegovih posjeda,¹² te sudjelovao u radovima na glavnom gradskom trgu: obnovi lože, popločavanju, uređenju mosta.¹³ Zabilježena je i njegova narudžba za pozlatu reljefnog lika sv. Ivana u kapeli katedrale.¹⁴ Po smjeni načelnika Antonia Fanfogne 1864., Antun Mavretić predložen je za načelnika, ali se zahvalio te je izabran Diego Paladino.¹⁵ Premda ugledan i bogat građanin, nije imao svoju ložu u gradskom kazalištu, ali je zato bio član Casina, važnoga kulturnog sastajališta Trogirana.¹⁶ U austrijskom katastru 1830. spominje se Antun Mavretić kao poduzetnik, *industriante*, koji je imao svoju uljaru, kuću za iznajmljivanje te kuću, dvokatnicu u kojoj je stanovao u predjelu

- Mirko Svilan 2017. darovao je Muzeju grada Trogira portret Antuna Mavretića i portret njegove sestre te odlikovanje pape Pija IX. (Muzej grada Trogira, ugovor o darovanju, KLASA: 612-05/17-01/674; UR. BROJ: 2184/01-08/17-1, Rijeka 19. listopada 2017.) Godine 2020., nakon Mirkove smrti, dobili smo i drugu donaciju zahvaljujući dobroj volji nasljednika, njegovih sinova Vjekoslava i Sibila Svilana (Muzej grada Trogira, ugovor o darovanju i aneks ugovora, KLASA: 612-05/20-01/233, UR. BROJ: 2184/01-08/20-1-2, Trogir, 1. i 2. rujna 2020.). Ovim putem zahvaljujemo obitelji Svilan na ovoj za Muzej grada Trogira iznimno vrijednoj donaciji.
- Podatke o obitelji Svilan ustupio mi je Marin Svilan (7. svibnja 2022.), pok. Ivana, kojemu je spomenuti Anton bio djed.
- Frane (Franjo) Lubin (1834. – 1905.), spominje su u Trogiru među odvjetnicima 19. stoljeća: Franjo, Nikole, Lubin. Bezić Božanić, „Stanovništvo Trogira”, 839. Među arhivskim darovanim spisima čuva se rukopis pod naslovom: *Le allegrezze i dolori e le glorie della BVM. Poemetto devoto di Francesco Lubin*. Tiskani primjerak čuva se i u Muzeju grada Trogira / Knjižnici Garagnin – Fanfogna, br. 1947, sign. XI a 38. Također, tu je i podatak povezan s popisom osoba koje su na njegovu pogrebu platile voštanice, u kojemu se on navodi kao notar – bilježnik.
- U matičnim knjigama katedrale sv. Lovre u Trogiru — Stanje duša, sa strane je dodano da se Petronilla r. Šarić udala (*sposata*) za Franu Lubina 1874.
- Vinko Svilan sve je naslijedio nakon smrti tete Jele. Vinko je imao dvoje djece, sina Mirka i kćer Meri. Stan u Cippicovoj palači naslijedio je njegov sin Mirko, koji ga je prodao. Premda je do smrti (2020.) živio u Ičićima, Mirko je ostao povezan s rodnim gradom (sahranjen je u obiteljskoj grobnici u Trogiru).
- Mavretići se spominju u Trogiru od 18. stoljeća. Jedna grana obitelji Kalebota imala je nadimak Cazzalo (Kalebota, rečeni Cazzalo) koja se u Trogiru spominje od 18. stoljeća. Bezić Božanić, „Trogirske obitelji (9)”, 112–113, 122.
- CAROLVS / MAVRETICH / AEDIFICAVIT / ANNO D(OMI)NI MDCCCLXXXIV / AETATIS VERO SVAE XV (Podigao/sagradio Karlo Mavretić godine Gospodnje 1784., za 15. svoga vijeka/života). Zahvaljujem mr. sc. Branku Joziću, djelatniku Centra za proučavanje Marka Marulića i njegova humanističkog kruga *Marulianum*, u pomoći oko prijevoda. Ako pretpostavimo da je kuću sagradio Karlo, Antunov otac, koji se oženio 1792., kako na natpisu piše, u tom vremenu imao je 15 godina.
- Lukrecija (Lukrica) Carrara rođena 1793., pripadnica obrtničke obitelji koja se spominje u Trogiru od 18. stoljeća, otac Augustin, majka Antica, rođena Cindre. Bezić Božanić, „Trogirske obitelji (8)”, 178–179.
- Antun Mavretić, matične knjige katedrale sv. Lovre u Trogiru — Knjige vjenčanih.
- Darovani spisi svjedoče rečenoj činjenici.
- Antonio Fanfogna (Zadar, 1817. – Trogir, 1893.), zadarski plemić, suprug posljednje potomkinje Garagnina Katarine (1812. – 1873.), vjenčani 1840. U razdoblju od 1858. do 1886. obavljao je s prekidima ulogu autonomaškog načelnika Trogira. Obad. „Trogir u narodnom”, 762–767; Vrandečić. *Dalmatinski autonomistički*, 317.
- Crkva sv. Mihovila dio je ženskoga benediktinskog samostana namijenjenog pučankama, utemeljenog 1595., ukinutog za francuske uprave 1806., mijenjajući namjenu. Crkva, koja je bila ruševna, popravljena je sredinom 19. st. Čoralić, Prijatelj. „O graditeljskoj aktivnosti”, 379–382.
- Piplović, Graditeljstvo Trogira, 23, 38, 45, 53–54.
- Fisković, *Arhitekt*, 30.
- Obad, „Trogir u narodnom”, 763.
- Božić Bužančić, „Prilog poznavanju”, 873–874, 881–882.

Sl. / Fig. 1 Kuća obitelji Mavretić u Pasikama, zapadnom dijelu grada. FOTO: Maja Maljković Zelalija /
The house of the Mavretić family in the western part of the town — Pasike. PHOTO: Maja Maljković Zelalija

↑

Sl. / Fig. 2 Kuća obitelji Mavretić u Pasikama, zapadnom dijelu grada, natpis.
FOTO: Maja Maljković Zelalija / The house of the Mavretić family in the western
part of the town — Pasike, inscription. PHOTO: Maja Maljković Zelalija

↑

Sl. / Fig. 5 Fr. Haller, portret Elene Mavretić. FOTO: Maja Maljković Zelalija / Fr. Haller, The Portrait of Elena Mavretić. PHOTO: Maja Maljković Zelalija
↑

PRILOZI POVIJESTI UMJETNIČKIH INSTITUCIJA U DALMACIJI | CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF ART INSTITUTIONS IN DALMATIA

Sl. / Fig. 6 Bidermajerski namještaj, sofa, stol sa stolicima. FOTO: Maja Maljković Zelalija / Biedermeier furniture, sofa, table with seats. PHOTO: Maja Maljković Zelalija
↑

Sl. / Fig. 7 Drveno ogledalo sa stolićem i staklenim zvonima unutar kojih su vaze s cvijećem. FOTO: Maja Maljković Zelalija / A wooden mirror with a side table and glass bells holding vases with flowers. PHOTO: Maja Maljković Zelalija
↑

Sl. / Fig. 8 Ogledalo u pozlaćenom okviru. FOTO: Maja Maljković Zelalija / Mirror in a gilded frame. PHOTO: Maja Maljković Zelalija
←

Sl. / Fig. 9 Pisači pribor i uporabni predmeti. FOTO: Maja Maljković Zelalija / Writing accessories and utility items. PHOTO: Maja Maljković Zelalija

↑

Sl. / Fig. 10 Arhivsko gradivo. FOTO: Maja Maljković Zelalija / Archival material. PHOTO: Maja Maljković Zelalija

↑

U 19. stoljeću izrađen je novi donji dio s vratima, unutrašnjom policom i nogama na koji se naslonio stariji gornji dio. Osim toga, tu je i još jedna ostakljena drvena vitrina, sasvim jednostavnog oblika, zaobljena u gornjem dijelu.⁴² U ostavštini je i par drvenih zavjesnica iz 19. stoljeća. Obojene su crnom bojom s reljefnim ukrasima zlatne boje i prikazom ljudske glave po sredini, kod jedne ženske, a kod druge muške.⁴³ Slični su primjeri sačuvani u Muzeju grada Trogira, odnosno palači obitelji Garagnin.⁴⁴

Uz spomenute portrete zaprimljena je još jedna slika, ulje na platnu u pozlaćenom drvenom okviru, koju potpisuje slikar Carlo L.,⁴⁵ za sada neutvrđena identiteta,⁴⁶ a prikazuje krajolik s rijekom u šumi. Pejzaži su, uz portrete, također bili redovni ukras građanskog doma toga vremena, u čemu dom Mavretića nije izuzetak. Kuće i stanovi bili su puni i raznih dekorativnih predmeta. Od takvih kod Mavretića treba istaknuti par porculanskih vaza pod staklenim zvonima; vaze su ukrašene *rocaille* uzorkom i pozlatom, a u njima se nalazi cvijeće izrađeno od svile, jedno veće, a drugo manje⁴⁷ Osim njih u zbirci obitelji još su dvije porculanske vaze, od kojih je jedna oslikana cvjetnim motivom, a druga likom žene u pokretu,⁴⁸ kao i jedna staklena boca unutar koje je cvijeće.⁴⁹ Uljanica (lukijenar) je sačuvana sa svim priborom.⁵⁰ Sličan primjerak čuva se u stalnom postavu Muzeja grada Trogira.⁵¹ Dio je donacije i pečatnjak Antuna Mavretića s urezanim slovima AM koji mu je služio u poslovanju.⁵² Pribor za opremu pisaćeg stola sastoji se od: drvene tintarnice⁵³ te pribora za pritiskanje⁵⁴ i za rezanje papira,⁵⁵ a tu je i pribor za navigaciju — nautički navigacijski šestari (Sl. 9).⁵⁶ Od uporabnih predmeta jedna je žlica za cipele od kornjačevine.⁵⁷ Uz spomenute predmete doniran je i jedan svežanj arhivskog gradića u kojemu se čuvaju spisi povezani s poslovanjem Antuna Mavretića i njegovih sestara, njegove druge supruge te Frane Lubina (Sl. 10.)⁵⁸

ZAKLJUČAK

Ostavština Mavretić iznimno je vrijedna recentna donacija koja je ne samo popunila i obogatila spomenutu muzejsku zbirku i stalni postav nego je pridonijela rasvjetljavanju trogirske građanske svakodnevice 19. stoljeća. Naime, u pojedinim građanskim kućama Trogira mogu se pronaći komadi namještaja slični doniranom namještaju spavaće sobe,⁵⁹ ali ne i bidermajerski namještaj salona. Muzej ga do sada nije imao u svojim zbirkama, kao ni pojedine dekorativne predmete. Osim namještaja spavaće sobe, sav je namještaj izložen u stalnom postavu Muzeja, kao i portreti, odlikovanje te dekorativni predmeti, dok je ostalo u čuvaonici. Analizirajući odjeću na portretima te namještaj stećemo uvid u način odijevanja i opremu kuća pripadnika bogatoga građanskog sloja, što predstavlja prilog pojašnjenju života onodobnoga dalmatinskog društva.

•

42 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3741.
 43 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3746 i 3747.
 44 Celio Cega, *Svakidašnji život*, sl. 21.
 45 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3754.
 46 Slika se nalazi u čuvaonici. Radoslav Tomić također nije uspio ustanoviti identitet slikara. Tomić, *Trogirska slikarska baština*, 346.
 47 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3736 i 3758.
 48 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3736 i 3737.
 49 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3745. Moguće da je cvijeće pripadalo vazi (inv. br. MGT – 3737.) čije se stakleno zvono razbilo.
 50 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3744.
 51 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 68. Celio Cega, *Svakidašnji život*, sl. 23.
 52 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3752.
 53 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3749.
 54 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3753.
 55 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3751.
 56 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3748.
 57 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3750.
 58 Muzej grada Trogira, Zbirka novovjekovne kulturne povijesti, inv. br. MGT – 3755.
 59 Primjerice u kući obitelji Slade-Šilović ili Moretti.

POPIS LITERTURE / BIBLIOGRAPHY

Andreis, Mladen. *Trogirsko plemstvo do kraja prve austrijske uprave u Dalmaciji (1805.)*. Trogir: Muzej grada Trogira, 2006.

Bezić Božanić, Nevenka. „Stanovništvo Trogira u vrijeme preporoda”. *Mogućnosti* 35, br. 9–10 (1987.): 819–851.

Bezić Božanić, Nevenka. „Trogirske obitelji u XVIII. stoljeću (8)”. *Vartal* 10, br. 1-2 (2001.): 169–188.

Bezić Božanić, Nevenka. „Trogirske obitelji u XVIII. stoljeću (9)”. *Vartal* 1-2, god. XI (2002): 107–124.

Božić Bužančić, Danica. „Prilog poznavanju privatnog i društvenog života Trogira u drugoj polovici devetnaestog stoljeća”. *Mogućnosti* 35, br. 9-10 (1987.): 865–883.

Celio Cega, Fani. *Svakidašnji život grada Trogira od sredine 18. do sredine 19. stoljeća*. Split: Književni krug, 2005.

Čoralić, Lovorka, Prijatelj Pavičić, Ivana. „O graditeljskoj aktivnosti u trogirskim ženskim benediktinskim samostanima u vrijeme biskupa Jeronima Fonde (1738-1754.)”. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 38 (1999.–2000.): 365–396.

Fisković, Cvito. *Arhitekt Josip Slade*. Trogir: Muzej grada Trogira, 1987.

Hlevnjak, Branka. „Bidermajer u Hrvatskoj”. *Život umjetnosti* 60, br. 1 (1998.): 84–90.

Obad, Stijepo. „Trogir u narodnom preporodu”. *Mogućnosti* 35, br. 9–10 (1987.): 759–771.

Piplović, Stanko. *Graditeljstvo Trogira u 19. stoljeću*. Split: Književni krug, 1996.

Vrandečić, Josip. *Dalmatinski autonomistički pokret u XIX. stoljeću*. Zagreb: Dom i svijet, 2002.

Prijatelj, Kruno. „Slikarska djela 19. stoljeća u Trogiru”. *Mogućnosti* 35, br. 9-10 (1987.): 942–948.

Sokol, Vjekoslava. *Zbirka namještaja u Muzeju grada Splita*. Split: Muzej grada Splita, 2009.

Tomić, Radoslav. *Trogirska slikarska baština*. Zagreb – Split: Matica hrvatska – Ministarstvo kulture RH Konzervatorski odjel, Split, 1997.

PRILOZI POVIJESTI UMJETNIČKIH INSTITUCIJA U DALMACIJI | CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF ART INSTITUTIONS IN DALMATIA